

කිතුල් ශාකය ඇසුරින් පවත්වාගෙන යන නිෂ්පාදන ආශ්‍රිත සාම්ප්‍රදායික දැනුම බිබිලේගම ග්‍රාමය ඇසුරින්

දන්දෙනිය ඩී.ජී.වී.ආර්

දකුණු ආසියානු කලාපයට ආවේණික ශාකයක් වන කිතුල් ගස ඇසුරින් විවිධ නිෂ්පාදනයන් සිදු කරනු ලබන රටවල් අතරින් ශ්‍රී ලංකාවට හිමි වන්නේ වඩාත් සුවිශේෂී ස්ථානයකි. මෙම අධ්‍යයනයෙන් බලාපොරොත්තු වන්නේ කිතුල් ගස ඇසුරු කර ගනිමින් බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ බිබිලේගම ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශය තුළ පවත්වාගෙන යන කිතුල් පැණි, කිතුල් හකුරු සහ කිතුල් පිටි යන නිෂ්පාදනයන්වල දී ගම්වාසීන් විසින් උපයෝගී කර ගනු ලබන සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණය පිළිබඳව පෙන්වා දීම ය. ඒ සඳහා ක්‍රමවේදයන් වශයෙන් ක්ශේත්‍රයට ගොස් ගම්වාසීන් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීම සහ කිතුල් ගස පිළිබඳ විද්‍යාත්මක තොරතුරු ද පරිශීලනය කරන ලදී. එහිදී කිතුල් මලක් කැපීමට ගසක් තොරා ගැනීමේ සිට මලක් පිදීම, එය සුදානම් කර ගන්නා ආකාරය, මලෙන් වැහෙන තෙලිජ්ජ රැස් කර ගැනීම, එමඟින් කිතුල් රා නිර්මාණය වීම, කිතුල් පැණි මෙන් ම කිතුල් හකුරු සහ කිතුල් පිටි සැකසීම දක්වා වන සමස්ථ ක්‍රියාවලියේ දී ඔවුන් සතු ව ඇති සාම්ප්‍රදායික දැනුම කෙබඳු දැයි අධ්‍යයනය කෙරිණි. ඒ අනුව කිතුල් ගසකට හැර බැඳීම, කිතුල් මල සුද්ධ කිරීම සහ මලෙහි ගල් බරු එල්ලීම ද, ඔලොන් කණු බැඳීම, බෙහෙත් බැඳීම සහ තිත්ත උල් ගැසීම මෙන් ම මල කැපීම සහ වැහි බැඳීම යන ක්‍රම තුළින් ඔවුන්ගේ සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණය පිළිබඳව පැහැදිලි ව හඳුනාගන්නට හැකි විය. එමෙන් ම ගම්වැසියන් විසින් පාරම්පරික ව පවත්වා ගෙන එනු ලබන මෙම සාම්ප්‍රදායික දැනුම යොදා ගැනීමේ දී අවට පරිසරයෙන් සොයා ගන්නා ස්වභාවික අමුද්‍රව්‍ය පමණක් ම උපයෝගී කර ගන්නා බව දක්නට ලැබිණි. එහිදී, කාර්යක්ෂම ව සිය නිෂ්පාදන කාර්යය සිදු කර ගනු පිණිස කිසිවිටකත් කිතුල් ගසට හෝ තම නිෂ්පාදනයන්ට හෝ හානිකර වන කෘත්‍රීම අමුද්‍රව්‍ය භාවිත නොකරන බවත් සම්ප්‍රදායෙන් බැහැර ව ගොස් වෙනත් අමුද්‍රව්‍ය යොදා නොගන්නා බවත් පැහැදිලි කර ගැනීමට හැකි විය. ඒ අනුව මෙම අධ්‍යයනය තුළින් නිගමනය කර ගන්නා ලද්දේ කිතුල් ගස ඇසුරින් තම ජීවිකාව ගෙන යන බිබිලේගම ගම්වාසීන් විසින් පරම්පරා ගණනාවක සිට තවමත් කිතුල් ගස ආශ්‍රිත නිෂ්පාදනයන් සිය සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණික ක්‍රම එලෙසින් ම ආරක්ෂා කර ගනිමින් පවත්වාගෙන යන බව ය.

මූලාස පද : සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණය, කිතුල් ශාකය, තෙලිජ්ජ, ස්වභාවික අමුද්‍රව්‍ය, නිෂ්පාදනයන්

---

¹පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
tharushikadandeniya@gmail.com